

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Oikeus erityiseen tukeen II

Osaamisen arvioinnin mukauttaminen ja ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista poikkeaminen

Rätt till särskilt stöd II

Anpassning av bedömningen av kunnandet och avvikelser från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet

Tarja Heikkinen
Ingeborg Rask
1.10.2025

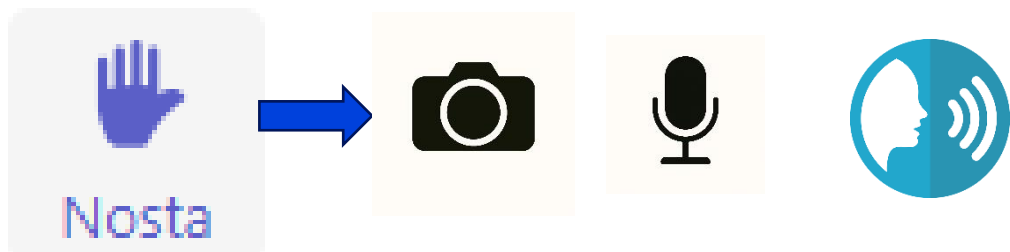

Turvallisemman tilan periaatteet

Toimeenpanon aikana chat, mikrofonit ja kamerat ovat suljettuina.

Esityksen jälkeen voi pyytää puheenvuoron.

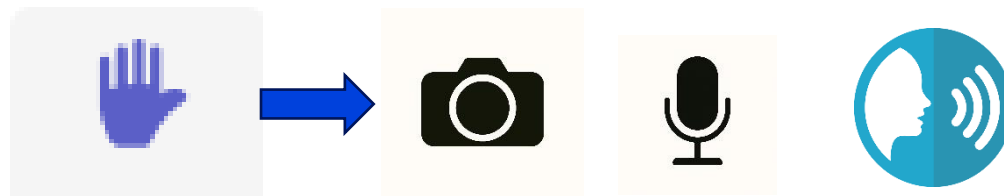
Tämän tilaisuuden **häirintäyhteyshenkilö** on Laura Jauhola, etunimi.sukunimi@oph.fi puh. 029 331 578

Principer för tryggare rum

Under presentationen är chatten, mikrofonerna och kamerorna stängda.

Efter presentationen är det möjligt att be om en taltur.

Trakasseribud för det här evenemanget är Laura Jauhola, fornamn.efternamn@oph.fi tfn 029 331 578

Ajankohtaista tapahtunutta

- **Valtion talousarvioesitys 2026**
- <https://budjetti.vm.fi/sisalto.jsp?year=2026&lang=fi&maindoc=/2026/tae/hallituksenEsiteys/hallituksenEsiteys.xml&opennode=0:1:149:403:843:907:>

Aktuellt

- **Statsbudgeten 2026**
- <https://budjetti.vm.fi/sisalto.jsp?year=2026&lang=sv&maindoc=/2026/tae/hallituksenEsiteysRuotsi/hallituksenEsiteysRuotsi.xml&opennode=0:1:149:403:843:907:>

**Osaamisen arvioinnin
mukauttaminen**

**Anpassning av bedömningen
av kunnandet**

64 § Oikeus erityiseen tukeen

Päätös erityisestä tuesta

Erityisopettajan antamaa erityisopetusta ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseen

Tukitoimet suunnitellaan tutkinnon osittain

Työpaikalla järjestettävässä koulutuksessa

Erityisopettajan konsultaatioon perustuva muu opetus ja ohjaus

Opiskelijan tarvitsemat muut erityiset opetus- ja opiskelujärjestelyt

Osaamisen arvioinnin mukauttaminen ja ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen

Yhteistyö sosiaali- ja terveydenhuollon, kuntoutuspalveluiden ja muiden sidosryhmien kanssa

64 § Rätt till särskilt stöd

Beslut om särskilt stöd

Specialundervisning som ges av en speciallärare för att uppnå kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet

Stödåtgärderna planeras per examensdel

Annan undervisning och handledning som grundar sig på konsultering av en speciallärare

I utbildning som ordnas på en arbetsplats

Anpassning av bedömningen av kunnandet och avvikelser från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet

Andra särskilda undervisnings- och studiearrangemang som den studerande behöver

Samarbete med social- och hälsovården, rehabiliteringstjänsterna och övriga intressentgrupper

Osaamisen arvioinnin mukauttaminen

Osaamisen arviointia mukautetaan (64 §)

Osaamisen arviointi

Opiskelija

Tyydyttävä 1

- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti
- toimii yhteistyökykyisesti
- tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita
- hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa
- muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti

Tyydyttävä 2

- toteuttaa työn oma-aloitteisesti ja ohjeiden mukaisesti
- toimii yhteistyökykyisesti ja vuorovaikutteisesti
- tarvitsee vain harvoissa tilanteissa lisäohjeita
- hyödyntää työssä tarvittavaa tietoa tarkoituksenmukaisesti
- muuttaa toimintaansa saamansa palautteen ja omien havaintojen mukaisesti

HUOM 1. Ammattitaitovaatimuksia ei saa muuttaa.
HUOM 2. Osaamisen arvioinnin tulee kattaa kaikki ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet (53 §).

Anpassning av bedömningen av kunnandet

Osaamisen arviointia mukautetaan (64 §)

Bedömning

Den studerande

Nöjaktiga 1

- genomför arbetet enligt instruktioner
- arbetar på ett samarbetsvilligt sätt
- behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner
- använder grundläggande information som behövs i arbetet
- ändrar sitt arbete utgående från respons

Nöjaktiga 2

- genomför arbetet på eget initiativ och enligt instruktioner
- arbetar på ett samarbetsvilligt och interaktivt sätt
- behöver endast i ett fåtal situationer ytterligare instruktioner
- använder information som behövs i arbetet på ett ändamålsenligt sätt
- ändrar sitt arbete utgående från respons och egna observationer

OBS 1. Man får inte ändra på kraven på yrkesskicklighet. OBS 2. Bedömningen av kunnandet ska omfatta alla krav på yrkesskicklighet och mål för kunnandet (53 §).

Ammattitaitovaatimuksista ja osaamistavoitteista poikkeaminen

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poiketaan (66 §)

Ajoneuvon huoltotyöt, 25 osp

Koodi

106945

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija valmistautuu ajoneuvon huoltotöihin

Opiskelija

- noudattaa työaikoja
- tunnistaa ajoneuvon voimanlähteen ja mahdollisesti vaaraa aiheuttavat komponentit
- suojaa ajoneuvon huoltotöiden ajaksi
- huomioi ajoneuvovalmistajan takuuehdot, moottoriajoneuvojen korjausehdot ja ajoneuvoalan säädösten vaikutukset työssään
- ymmärtää ajoneuvon alusta- ja hallintalaitteiden sekä voimansiirron toimintatavat

Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet

Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet (66 §)

Fordonsservice, 25 kp

Kod

106945

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande förbereder sig för fordonsservice av fordon

Den studerande

- håller arbetstider
- identifierar fordonets kraftkälla och komponenter som kan orsaka fara
- skyddar fordonet under servicearbetet
- beaktar i sitt arbete fordonstillverkarens garantivillkor, reparationsvillkoren för motorfordon och effekterna av bestämmelser inom fordonsbranschen
- förstår hur fordonets chassi och reglage samt kraftöverföring fungerar

Osaamisen arvioinnin mukauttaminen

- Kiitettävä 5
- Hyvä 4
- Hyvä 3
- Tyydyttävä 2
- Tyydyttävä 1

-> Osaamisen arvioinnin mukauttaminen, kun opiskelija ei erityisopetuksen ja erityisen tuen tukitoimista huolimatta saavuta T1 tason osaamista
-> Opiskelijan HOKSiin laaditaan yksilöllinen osaamisen arviointi

Kiitettävä 5 M)
Hyvä 4 M)
Hyvä 3 M)
Tyydyttävä 2 M)
Tyydyttävä 1 M)

M) viittaus arvioinnin mukauttamiseen (L 531/2017, 64 §) silloin kun ammatillisen perustutkinnon ammatillisten tutkinnon osien tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueiden osaamisen arviointia on mukautettu.

Anpassning av bedömningen av kunnandet

- Berömliga 5
- Goda 4
- Goda 3
- Nöjaktiga 2
- Nöjaktiga 1

-> Anpassning av bedömningen av kunnandet, när den studerande trots specialundervisning och särskilt stöd inte uppnår kunnandet för nivån N1
-> I den studerandes PUK utarbetas en individuell bedömning av kunnandet

Berömliga 5 A)
Goda 4 A)
Goda 3 A)
Nöjaktiga 2 A)
Nöjaktiga 1 A)

A) hänvisning till Anpassning av bedömningen (L 531/2017, 64 §) då man anpassat bedömningen av kunnandet i de yrkesinriktade examensdelarna eller delområdena av de gemensamma examensdelarna i en yrkesinriktad grundexamen.

Milloin osaamisen arviointia voi mukauttaa?

- Mukauttaminen on mahdollista ammatillisissa perustutkinnoissa.
- Ammatti- ja erikoisammattitutkinnoissa osaamisen arviointia ei voi mukauttaa.
- Osaamisen arvioinnin mukauttaminen edellyttää aina, että opiskelijalla on päätös erityisestä tuesta ja tukitoimia on toteutettu.
- Myös erityistä tukea tarvitsevan opiskelijan kohdalla ensisijainen tavoite on kuitenkin tutkinnon perusteiden mukainen ammattitaito ja osaaminen.
- Osaamisen arviointia voidaan mukauttaa vain niiltä osin, kuin se on välttämätöntä.
- Tutkinnon perusteissa voidaan määrätä, miten tutkinnon osan osaamisen arviointia ei voida mukauttaa.

När kan man anpassa bedömningen av kunnandet?

- Anpassning är möjlig i yrkesinriktade grundexamina.
- Det är inte möjligt att anpassa bedömningen av kunnandet i yrkes- och specialyrkesexamina.
- Vid anpassning av bedömningen av kunnandet krävs alltid att den studerande har ett beslut om särskilt stöd och att man ordnat stödåtgärder.
- Även för en studerande med behov av särskilt stöd är det främsta målet alltid att hen uppnår yrkesskickligheten och kunnandet i examensgrunderna.
- Bedömningen av kunnandet kan endast anpassas till de delar som det är nödvändigt.
- I examensgrunderna kan man fastställa på vilket sätt bedömningen av kunnandet i examensdelen inte är möjlig att anpassa.

Toimenpiteitä ennen erityisen tuen päätöstä ja osaamisen arvioinnin mukauttamista

61 § Oikeus saada opetusta ja ohjausta

- Tarkoituksenmukaisella tavalla toteutettua opetusta, opinto-ohjausta ja muuta tarpeellista ohjausta riittävästi, jotta opiskelijalla voidaan katsoa olevan mahdollisuus saavuttaa tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet sekä jatko-opintojen ja työelämässä kehittymisen kannalta tarpeelliset tiedot ja taidot.

63 § Oikeus oppimisen tukeen (1.8.2026)

- Opettajan antama tukiopetus ammattitaitovaatimusten ja osaamistavoitteiden saavuttamiseen.
- Opetus- ja ohjaushenkilöstön antama tuki ja ohjaus.
- Erityisopettajan lyhytaikainen tuki ilman erityisen tuen päätöstä.

64 § Oikeus erityiseen tukeen (1.8.2026)

- Erityisen tuen päätös.
- Erityisopettajan antama erityisopetus.
- Oppimisvaikeus, vamma, sairaus, muu syy säännölliseen ja pitkäkestoiseen tukeen, erityispedagoginen tuki, erityiset opiskelu- ja opetusjärjestelyt.
- Vain tarvittaessa:
- Osaamisen arvioinnin mukauttaminen.
- Ammattitaitovaatimuksista tai osaamisen tavoitteista poikkeaminen.

Åtgärder som föregår ett beslut om särskilt stöd och anpassning av bedömningen av kunnandet

61 § Rätt till undervisning och handledning

- Tillräckligt med undervisning, studiehandledning och övrig handledning som genomförs på ett ändamålsenligt sätt, så att den studerande kan anses ha möjlighet att uppnå kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet samt de kunskaper och färdigheter som behövs för fortsatta studier och arbetslivet

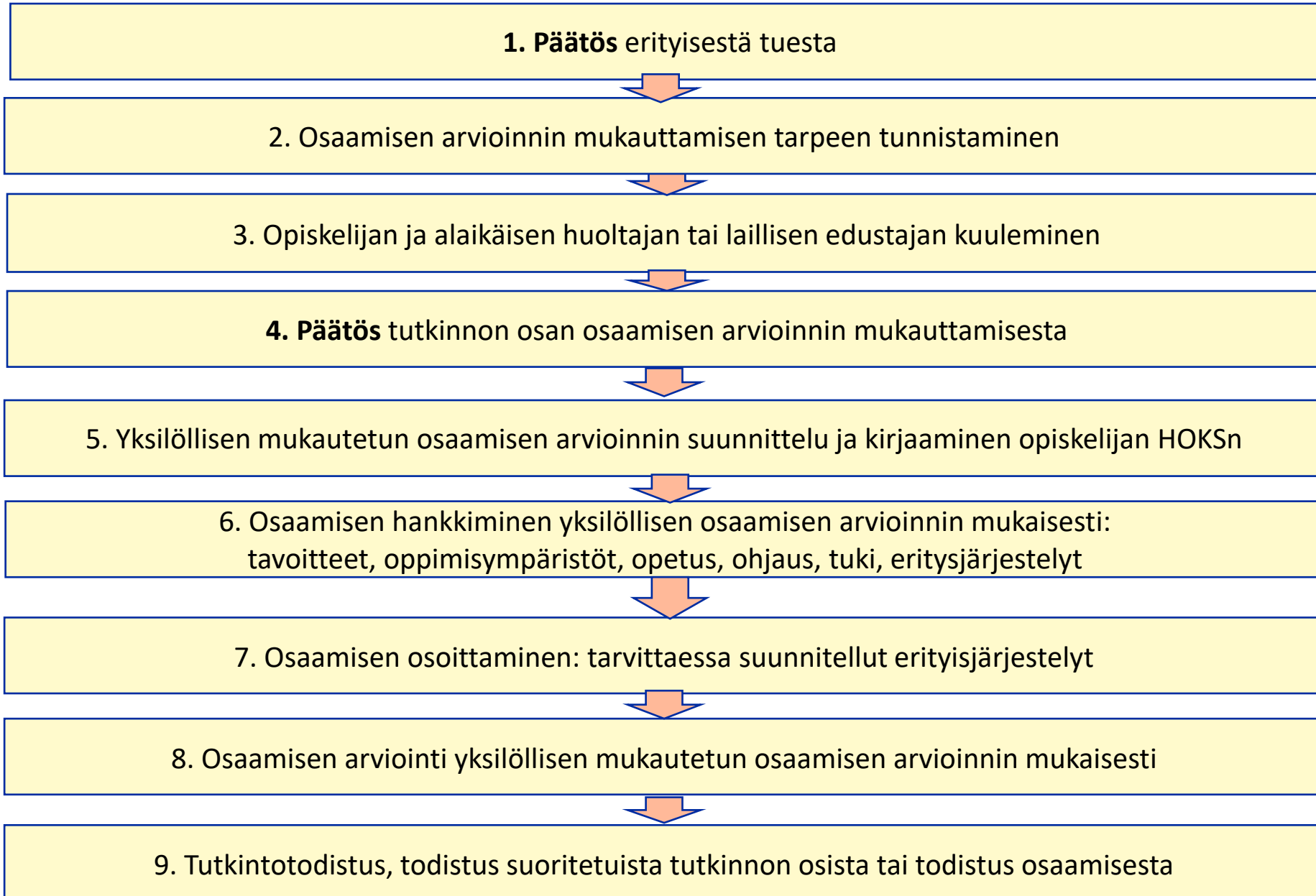
63 § Rätt till stöd för lärandet (1.8.2026)

- Stödundervisning som ges av en lärare för att uppnå kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet
- Stöd och handledning som ges av undervisnings- och handledningspersonalen
- Kortvarigt stöd som ges av specialläraren utan beslut om särskilt stöd

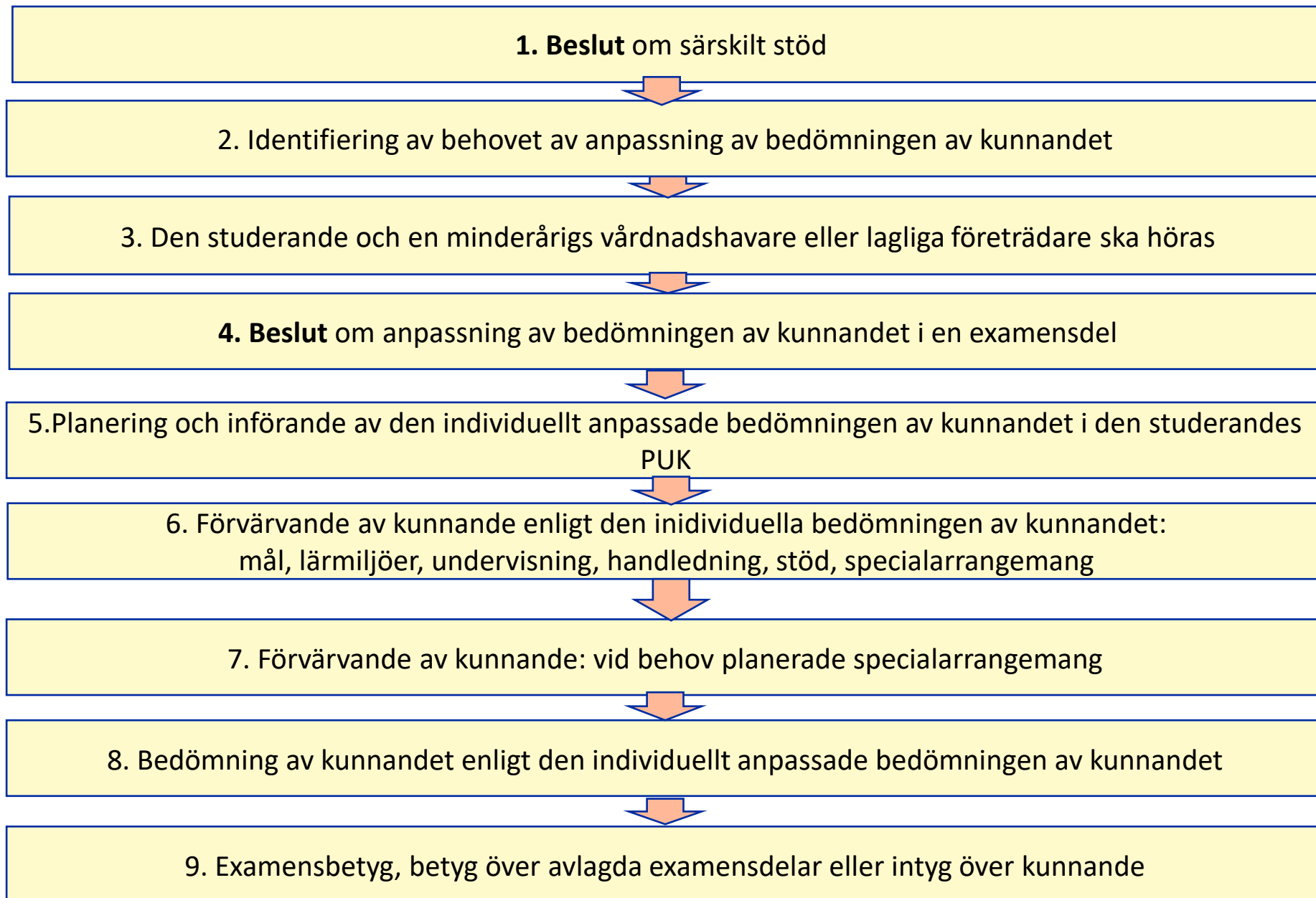
64 § Rätt till särskilt stöd (1.8.2026)

- Beslut om särskilt stöd
- Specialundervisning som ges av en speciallärare
- Inlärningssvårighet, funktionsnedsättning, sjukdom, annan orsak till behov av regelbundet och långvarigt stöd, specialpedagogiskt stöd, särskilda undervisnings- och studierarrangemang.
- Endast vid behov:
- Anpassning av bedömningen av kunnandet
- Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet

Osaamisen arvioinnin mukauttaminen

Anpassning av bedömningen av kunnandet

1. Päätös erityisestä tuesta

1. Koulutuksen järjestäjän hallinnollinen päätös erityisen tuen järjestämisestä
2. Opiskelijan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelmaan tutkinnon osittain
 - erityisen tuen tarve,
 - suunnitellut tukitoimet ja
 - erityisjärjestelyt

Kirjauksissa kiinnitettävä erityisesti huomiota

- tukitoimien ja erityisjärjestelyjen toteutumisen seurantaan ja
- tukitoimien vaikuttavuuden arviointiin.

1. Beslut om särskilt stöd

1. Utbildningsanordnarens förvaltningsbeslut om ordnandet av särskilt stöd
2. Den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet enligt examensdel
 - behov av särskilt stöd
 - planerade stödåtgärder och
 - specialarrangemang

I dokumentationen ska man särskilt beakta

- uppföljningen av stödåtgärder och specialarrangemangen och
- utvärderingen stödåtgärdernas effekter.

2. Osaamisen arvioinnin mukauttamisen tarpeen tunnistaminen

- Jos opiskelijan valmiuksista suorittaa ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita T1-tason mukaisesti ei ole varmuutta, pidetään tavoitteena tutkinnon perusteiden mukaista osaamista.
- Osaamisen hankkimisen aikana havainnoidaan opiskelijan edistymistä ja arvioidaan tukitoimien riittävyttä ja tarkoituksenmukaisuutta.
- Jos havaitaan, että opiskelija ei saavuta ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita T1-tason mukaisesti, aloitetaan keskustelu osaamisen arvioinnin mukauttamisen tarpeellisuudesta.
- Joissakin tilanteissa mukauttamisen tarpeen arviointi voi olla ajankohtaista heti opintojen alussa.

2. Identifisering av behovet av anpassning av bedömningen av kunnandet

- Om det inte är säkert att den studerande klarar av att avlägga kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt nivån N1, ska man hålla kunnandet i examensgrunderna som mål.
- Under den tid den studerande förvärvar sitt kunnande följer man upp hur studierna framskrider och utvärderar om stödåtgärderna varit tillräckliga och ändamålsenliga.
- Om man märker, att den studerande inte uppnår kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt nivån N1, inleder man en diskussion om behovet av att anpassa bedömningen av kunnandet.
- I en del fall kan det bli aktuellt att göra en bedömning av behovet av anpassning redan i början av studierna.

3. Opiskelijan ja alaikäisen huoltajan tai laillisen edustajan kuuleminen

- Opiskelijan ja alaikäisen huoltajan kuuleminen ennen päätöksen tekemistä.
- On tärkeä arvioida realistisesti opiskelijan valmiuksia saavuttaa tutkinnon perusteiden mukainen ammattitaito ja osaaminen sekä vaikutuksista työllistymiseen ja jatko-opintoihin.

3. Att höra den studerande och en minderårigs vårdnadshavare eller lagliga företrädare

- Den studerande och en minderårigs vårdnadshavare ska höras innan man fattar beslutet.
- Det är viktigt att realistiskt bedöma den studerandes färdigheter att uppnå den yrkesskicklighet och det kunnande som är fastställt i examensgrunderna samt hur beslutet inverkar på möjligheterna till sysselsättning och fortsatta studier.

4. Päätös tutkinnon osan osaamisen arvioinnin mukauttamisesta

- Päätös mukauttamisesta tehdään osaamisen hankkimisen aikana, kun käy ilmi, että T1-tason mukainen osaamisen ei ole opiskelijalle mahdollista.
- Koulutuksen järjestäjä tekee hallinnollisen päätöksen tutkinnon osan arvioinnin mukauttamisesta.
- Tieto päätöksestä toimitetaan opiskelijalle ja alaikäisen huoltajalle.
- Päätökseen voi vaatia oikaisua aluehallintovirastosta.
- Päätökseen tulee liittää tieto, miten oikaisuvaatimus tehdään.
- Päätös voidaan purkaa, jos opintojen edetessä käy ilmi, että opiskelija pystyy saavuttamaan tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet.
- Mukauttamispäätöksen purkamisesta tehdään hallinnollinen päätös.

4. Beslut om anpassning av bedömningen av kunnandet i en examensdel

- Beslutet om anpassning fattas under den tid den studerande förvärvar sitt kunnande och det framgår att det inte är möjligt för den studerande att uppnå det kunnande som krävs för nivån N1.
- Utbildningsanordnaren fattar ett förvaltningsbeslut om anpassning av bedömningen i en examensdel.
- Informationen om beslutet sänds till den studerande och vårdnadshavaren om den studerande är minderårig.
- Det är möjligt att begära om omprövning av beslutet av regionförvaltningsverket.
- Anvisningar om hur man gör en begäran om omprövning ska bifogas till beslutet.
- Beslutet om anpassning kan upphävas om det under studiernas gång framgår att den studerande klarar av att uppnå kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet som är fastställda i examensgrunderna.
- Beslutet om att upphäva anpassningen ska ske genom ett förvaltningsbeslut.

5 a. Yksilöllisten mukautettujen osaamisen arvioinnin suunnittelu ja kirjaaminen opiskelijan HOKSn

- Henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan kirjataan yksilöllinen osaamisen arviointi:
 - Yksilölliset mukautetut arviointikriteerit (1–5)
- Mukautetut arviointikriteerit ovat yksilöllisiä ja niiden lähtökohtana on tutkinnon perusteissa kuvattu tyydyttävän 1-tason osaaminen.
- Mukautettu arviointiasteikko on viisiportainen.
- Yksilöllisiä arviointikriteerejä laadittaessa on tärkeä pitää mielessä työelämässä tarvittava osaaminen ja muun muassa työturvallisuuteen liittyvä osaaminen.
- Suunnitellaan: Millä tavalla opiskelija osoittaa osaamisensa? Millaisia tukitoimia opiskelija tarvitsee osoittaessaan ammattitaitoaan?

5 a. Planering och införande av individuellt anpassad bedömning av kunnandet i den studerandes PUK

- I den personliga utvecklingsplanen för kunnandet för man in den individuella bedömningen av kunnandet:
 - Individuella anpassade bedömningskriterier (1–5)
- De anpassade bedömningskriterierna är individuella och utgångspunkten för dem är det kunnande som beskrivs på nivån nöjaktiga 1 i examensgrunderna.
- Den anpassade bedömningsskalan har fem nivåer.
- När man utarbetar individuella bedömningskriterier är det viktigt att beakta det kunnande som behövs i arbetslivet och bland annat kunnandet som berör arbetarskyddet.
- Planering: På vilket sätt ska den studerande visa sitt kunnande? Hurdana stödåtgärder behöver den studerande då hen visar sin yrkesskicklighet?

5 b. Yksilöllinen mukautettu osaamisen arviointi, esimerkki

Osaamisen arviointi

Opiskelija

Tyydyttävä 1

- toteuttaa työn ohjeiden mukaisesti
- toimii yhteistyökykyisesti
- tarvitsee joissakin tilanteissa lisäohjeita
- hyödyntää työssä tarvittavaa perustietoa
- muuttaa toimintaansa saamansa palautteen mukaisesti

5 b. Individuellt anpassa bedömning av kunnandet, ett exempel

Bedömning

Den studerande

Nöjaktiga 1

- genomför arbetet enligt instruktioner
- arbetar på ett samarbetsvilligt sätt
- behöver i vissa situationer ytterligare instruktioner
- använder grundläggande information som behövs i arbetet
- ändrar sitt arbete utgående från respons

Laki ammatillisesta koulutuksesta HE 39/2017: opiskelijan itsenäinen tekeminen vähenee ja tekeminen toteutuu usein

- tuettuna (melko itsenäinen)
- ohjattuna (tarvitsee ohjausta)
- avustettuna (tarvitsee paljon apua)

Lag om yrkesutbildning RP 39/2017: den studerande arbetar mindre självständigt och arbetet kräver ofta att hen får:

- stöd (ganska självständig)
- handledning (behöver handledning)
- assistans (behöver mycket hjälp)

6. Osaamisen hankkiminen yksilöllisen osaamisen arvioinnin mukaisesti: tavoitteet, oppimisympäristöt, opetus, ohjaus, tuki, erityisjärjestelyt

- Osaamisen hankkimisessa käytetään monipuolisia keinoja osaamisen saavuttamiseksi.
- Osaamisen hankkiminen tulee suhteuttaa opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan kirjattuihin yksilöllisiin arviointikriteereihin.
- Opiskelijan osaamisen kehittymisestä seurataan suunnitelmallisesti ja kehittymisestä annetaan opiskelijalle palautetta.
- Jos käytetyt keinot eivät ole opiskelijalle sopivia, tulee miettiä uusia keinoja osaamisen hankkimiseksi.

6. Att förvärva kunnsande enligt individuell bedömning av kunnsandet: mål, lärmiljöer, undervisning, handledning, stöd, specialarrangemang

- Vid förvärvandet av kunnsande använder man mångsidiga metoder för att uppnå kunnsandet.
- Förvärvandet av kunnsande ska ställas i relation till de individuella bedömningskriterier som finns införda i den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnsandet.
- Man följer systematiskt upp utvecklingen av den studerandes kunnsande och den studerande får respons på sin utveckling.
- Om de metoder man använder sig av inte lämpar sig för den studerande ska man försöka hitta nya metoder att förvärva kunnsandet.

7. Osaamisen osoittaminen: näyttö, jossa tarvittaessa suunnitellut erityisjärjestelyt

- Kun opiskelijan osaaminen on sillä tasolla, että hän saavuttaa henkilökohtaisissa arviointikriteereissä määritellyn osaamisen tason, on aika osoittaa osaaminen näytössä tai muussa osaamisen osoittamisessa.
- Osaamisen osoittaminen suunnitellaan suhteessa mukautettuihin henkilökohtaisiin arviointikriteereihin.
- HOKSiin kirjataan, miten opiskelija osoittaa osaamisensa.
- Tärkeää on valita sopiva näyttöympäristö/osaamisen osoittamisen menetelmät ja suunnitella tarvittavat tukitoimet.

7. Att visa sitt kunnande: yrkesprov, vid behov med planerad specialarrangemang

- När den studerandes kunnande är på en sådan nivå att hen uppnår det kunnande som är fastställt i de individuella bedömningskriterierna kan den studerande visa sitt kunnande i ett yrkesprov eller genom annat påvisande av kunnande.
- Påvisandet av kunnandet planeras utgående från de anpassade individuella bedömningskriterierna.
- Man för in uppgifterna över hur den studerande visar sitt kunnande i PUK.
- Det är viktigt att välja en lämplig yrkesprovsmiljö/metoder för påvisandet av kunnandet och att planera vilka stödåtgärder som behövs.

8. Osaamisen arviointi yksilöllisten mukautettujen osaamisen arvioinnin mukaisesti

- Osaamisen osoittaminen ja arviointi voi myös tapahtua useammassa osassa, jaoteltuna opiskelijalle sopiviin kokonaisuuksiin.
- Annetaan mukautettu osaamisen arviointi.

Huomiona vielä:

- Osaamisen arvioinnin mukauttamista koskeva hallinnollinen päätös voidaan purkaa, jos opintojen edetessä käy ilmi, että opiskelija pystyy saavuttamaan tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet.
- Mukauttamispäätöksen purkamisesta tehdään hallinnollinen päätös.

8. Bedömning av kunnandet enligt individuellt anpassad bedömning av kunnandet

- Bedömningen av kunnandet kan även ske i flera olika delar genom att dela in bedömningen i helheter som lämpar sig för den studerande.
- Den studerande får en anpassad bedömning av kunnandet.

Observera ännu:

- Beslutet om anpassning kan upphävas om det under studiernas gång framgår att den studerande klarar av att uppnå kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet som är fastställda i examensgrunderna.
- Beslutet om anpassningen kan upphävas genom ett förvaltningsbeslut.

9. Todistukset 1/2

- Tutkintotodistukseen tulee merkintä, missä tutkinnon osissa osaamisen arviointia on mukautettu.
- Niissä tutkinnon osissa, joissa osaamisen arviointia on mukautettu, opiskelijan osaaminen kuvataan/arvioidaan mukautetun arviointiasteikon lisäksi sanallisesti.
- Koska sanallisen arvion merkitsemisestä ei ole säädetty eikä määrätty todistusmääräyksessä, koulutuksen järjestäjä voi ratkaista asian. Erillinen liite on suositeltava, ettei opintosuoritusotteelle merkitä salassa pidettävää tietoa.
- Koulutuksen järjestäjä arvioi, ovatko keskeiset ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet saavutettu.

9. Betyg 1/2

- I examensbetyget ska utbildningsanordnaren märka ut de examensdelar, där bedömningen av kunnandet har anpassats.
- I de examensdelar där bedömningen av kunnandet har anpassats ska den studerandes kunnande bedömas genom den anpassade bedömningsskalan och även beskrivas/bedömas verbalt.
- Eftersom det varken i lagstiftningen eller i betygsföreskriften är fastställt hur den verbala bedömningen ska fogas till betyget, så är det upp till utbildningsanordnaren att bestämma hur man gör. En skild bilaga rekommenderas, eftersom man då undgår att föra in sekretessbelagda uppgifter i utdraget från studieprestationsregistret.
- Utbildningsanordnaren bedömer om den studerande har uppnått de centrala kraven på yrkesskicklighet och målen för kunnandet.

9. Todistukset 2/2

- Jos opiskelija ei saavuta keskeisiä tutkinnon osien ammattitaitovaatimuksia tai osaamistavoitteita, koulutuksen järjestäjä ei voi antaa tutkintotodistusta.
- Jos keskeisiä ammattitaitovaatimuksia ei ole saavutettu, koulutuksen järjestäjä antaa opiskelijalle todistuksen opiskelijan osaamisesta.
- Tärkeää on, että alakohtaisesti on muodostettu yhteinen käsitys siitä, mikä on tutkinnon sekä tutkinnon osan keskeistä osaamista.
- Todistusmääräys:
<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/fi/maaraykset/9580204>

9. Betyg 2/2

- Om den studerande inte uppnår de centrala kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet, kan utbildningsanordnaren inte utfärda ett examensbetyg.
- Om den studerande inte har uppnått de centrala kraven på yrkesskicklighet ska utbildningsanordnaren utfärda ett intyg över den studerandes kunnande.
- Det är viktigt att man inom branschen har bildat sig en gemensam uppfattning om det centrala kunnandet i examen och examensdelarna.
- Betygsföreskrift:
<https://eperusteet.opintopolku.fi/#/sv/maaraykset/9580204>

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen

**Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet
och målen för kunnandet**

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen 1/2

- Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen tarkoittaa, että opiskelijalta ei edellytetä kaikkea tutkinnon perusteissa määrättyä osaamista.
- Ammatillisissa perustutkinnoissa voidaan poiketa ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista, kun tutkinnon perusteiden mukaiset ammattitaitovaatimukset tai osaamistavoitteet ovat kohtuuttomat
 - opiskelijan olosuhteiden tai koulutushistorian perusteella
 - opiskelijan vammaan tai terveydentilaan liittyvistä syistä

Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet 1/2

- Att avvika från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet innebär att den studerande inte behöver uppnå allt det kunnande som är fastställt i examensgrunderna.
- I yrkesinriktade grundexamina kan man avvika från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet då kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examensgrunderna är oskäligena
 - utgående från förhållandena eller tidigare förvärvat kunnande
 - skäl som har samband med den studerandes funktionsnedsättning eller hälsotillstånd

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeaminen 2/2

- Tutkinnon perusteista poiketaan vain siltä osin, kuin se on opiskelijan henkilökohtaiset tavoitteet ja valmiudet huomioon ottaen välttämätöntä.
- Poikkeaminen on mahdollista myös silloin, kun opiskelijalla ei ole varsinaista erityisen tuen tarvetta.
- Osassa tutkinnon perusteista on määrätty, mistä osaamisesta ei ole mahdollista poiketa.

Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet 2/2

- Avvikelsen från examensgrunderna görs endast till de delar det är nödvändigt med beaktande av den studerandes personliga mål och färdigheter.
- Det är möjligt att göra en avvikelse även då den studerande inte har något egentligt behov av särskilt stöd.
- I en del av examensgrunderna har man fastställt till vilka delar det inte är möjligt att avvika från kunnandet.

Ammattitaitovaatimuksista poikkeaminen, kuvitteellinen esimerkki

Ammattitaitovaatimukset

Opiskelija osaa

- toteuttaa asiakasviestintää sovituisissa viestintäkanavissa
- käyttää tarvittavia digitaalisia laitteita sekä palveluita tai sovelluksia
- toimii turvatietoisesti käyttäessään digitaalisia laitteita sekä palveluita tai sovelluksia
- noudattaa ohjaavia säädöksiä sekä organisaation antamia ohjeita tietosuojasta ja salassapidosta
- noudattaa ohjaavia säädöksiä ja organisaation ohjeita tietoturvasta

Ammattitaitovaatimukset poikkeamista koskevan päätöksen jälkeen

Opiskelija osaa

- toteuttaa asiakasviestintää sovituisissa viestintäkanavissa
- ~~• käyttää tarvittavia digitaalisia laitteita sekä palveluita tai sovelluksia~~
- toimii turvatietoisesti käyttäessään digitaalisia laitteita sekä palveluita tai sovelluksia
- noudattaa ohjaavia säädöksiä sekä organisaation antamia ohjeita tietosuojasta ja salassapidosta
- noudattaa ohjaavia säädöksiä ja organisaation ohjeita tietoturvasta

Avvikelse från kraven på yrkesskicklighet, påhittat exempel

Krav på yrkesskicklighet

Den studerande

- genomför kundkommunikation via överenskomna kommunikationskanaler
- använder nödvändiga digitala apparater samt tjänster eller program
- arbetar så att hen beaktar säkerheten när hen använder digital utrustning och digitala tjänster eller program
- följer bestämmelserna och anvisningarna om dataskydd och sekretess i organisationen
- följer lagstiftningen och anvisningarna om informationssäkerhet i organisationen

Krav på yrkesskicklighet efter beslut om avvikelse

Den studerande kan

- genomför kundkommunikation via överenskomna kommunikationskanaler
- ~~• använder nödvändiga digitala apparater samt tjänster eller program~~
- arbetar så att hen beaktar säkerheten när hen använder digital utrustning och digitala tjänster eller program
- följer bestämmelserna och anvisningarna om dataskydd och sekretess i organisationen
- följer lagstiftningen och anvisningarna om informationssäkerhet i organisationen

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamisen laajuus

- Ammatillisen tutkinnon osan ammattitaitovaatimuksista voidaan poiketa, mutta koko tutkinnon osasta ei voi poiketa.
- Yhteisissä tutkinnon osissa, joskus poikkeamisen tarve on laaja ja voi kohdistua yhteisen tutkinnon osan osa-alueessa kaikkiin pakollisiin osaamistavoitteisiin.

Omfattningen på avvikelsen från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet

- Det är möjligt att avvika från kraven på yrkesskicklighet i en yrkesinriktad examensdel, men man kan inte avvika från en hel examensdel.
- I de gemensamma examensdelarna kan behovet av avvikelse ibland vara omfattande och gälla alla obligatoriska mål för kunnandet i ett delområde av en gemensam examensdel.

Ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamisen laajuus

- Jos yhteisen tutkinnon osan osa-alueen kaikista osaamistavoitteista on poikettu, tulee tutkinnon osaan sisällyttää valinnaisia osaamistavoitteita poikettua laajuutta vastaavasti muilta ko. tutkinnon osaan kuuluvilta osa-alueilta (voivat olla myös koulutuksen järjestäjän tarjoamia valinnaisia osaamistavoitteita ko. tutkinnon osasta).
- Tavoitteena on, että opiskelija voi suorittaa ammatillisen perustutkinnon, vaikka hän ei joiltakin osin voi saavuttaa tutkinnon perusteiden mukaisia ammattitaitovaatimuksia ja osaamistavoitteita.

Omfattningen på avvikelsen från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet

- Om man har avvikit från alla målen för kunnandet i ett delområde av en gemensam examensdel, ska man i examensdelen lägga till valbara mål för kunnandet i motsvarande omfattning från de andra delområdena som ingår i den ifrågavarande examensdelen (kan även vara valbara mål för kunnandet som utbildningsanordnaren utarbetat inom den ifrågavarande examensdelen).
- Målet är att den studerande ska kunna avlägga en yrkesinriktad grundexamen även om hen till någon del inte kan uppnå kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet enligt examensgrunderna.

Päätös ammattitaitovaatimuksesta tai osaamistavoitteesta poikkeamisesta 1/2

- Koulutuksen järjestäjä päättää ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamisesta.
 - Opiskelijaa ja alaikäisen huoltajaa tai laillista edustajaa tulee kuulla ennen poikkeamispäätöksen tekemistä.
 - Opiskelijan, ja alaikäisen kohdalla myös huoltajan, kanssa on tärkeä arvioida poikkeamisen välttämättömyyttä ja toisaalta informoida poikkeamispäätöksen vaikutuksista todistuksen saamiseen sekä mahdolliseen työllistymiseen ja jatko-opintoihin.

Beslut om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet 1/2

- Utbildningsanordnaren beslutar om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet.
 - Den studerande och en minderårigs vårdnadshavare eller lagliga företrädare ska höras innan beslutet om avvikelse fattas.
 - Det är viktigt att man tillsammans med den studerande, och ifråga om en minderårig även med vårdnadshavaren, bedömer om avvikelsen är nödvändig och även informerar om hur beslutet inverkar på betyget samt på möjligheterna till sysselsättning och fortsatta studier.

Päätös ammattitaitovaatimuksesta tai osaamistavoitteesta poikkeamisesta 2/2

- Poikettavan ammattitaitovaatimuksen tai osaamistavoitteen kohdalta tehdään hallinnollinen päätös tutkinnon perusteista poikkeamisesta.
 - Päätös on hallinnollinen asiakirja, josta on mahdollisuus tehdä oikaisuvaatimus aluehallintovirastoon. Päätöksen liitteeksi laitetaan ohjeet oikaisuvaatimuksen tekemiseen.
 - Koulutuksen järjestäjä kirjaa opiskelijan henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan sen, missä tutkinnon osissa ja miten ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poiketaan.

Beslut om avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet 2/2

- Vid en avvikelse från krav på yrkesskicklighet eller mål för kunnandet fattar utbildningsanordnaren ett förvaltningsbeslut om avvikelse från examensgrunderna.
 - Beslutet är en förvaltningshandling, vilket innebär att man kan begära om omprövning av regionförvaltningsverket. Till beslutet ska man bifoga anvisningar för begäran om omprövning.
 - Utbildningsanordnaren för i den studerandes personliga utvecklingsplan för kunnandet in uppgifterna över de examensdelar, där man avviker från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet och på vilket sätt avvikelsen gjorts.

Todistukset 1/2

- 1 Tutkintotodistus
- 2 Todistus suoritetuista tutkinnon osista
 - Todistukseen tulee merkintä ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista poikkeamisesta (L 531/2017, 66 §)
 - Tutkintotodistus voidaan antaa myös, jos tutkinnon perusteiden mukaisista ammattitaitovaatimuksista tai osaamistavoitteista on poikettu.

Betyg 1/2

- 1 Examensbetyg
- 2 Betyg över avlagda examensdelar
 - I betyget märker man ut en avvikelse från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet (L 531/2017, 66 §)
 - Det är möjligt att utfärda ett examensbetyg även om man avviker från kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet i examensgrunderna.

Todistukset 2/2

- 3 Todistus osaamisesta
 - Jos opiskelija ei ole saavuttanut keskeisiä tutkinnon osan tai osien ammattitaitovaatimuksia, koulutuksen järjestäjä ei voi antaa tutkintotodistusta.
 - Koulutuksen järjestäjä päättää sen, mikä on keskeistä osaamista kussakin tutkinnon osassa.
 - Tärkeää on, että alakohtaisesti on muodostettu yhteinen käsitys siitä, mikä on tutkinnon sekä tutkinnon osan keskeistä osaamista.

Betyg 2/2

- 3 Intyg över kunnandet
 - Om den studerande inte har uppnått de centrala kraven på yrkesskicklighet eller målen för kunnandet, kan utbildningsanordnaren inte utfärda ett examensbetyg.
 - Utbildningsanordnaren beslutar vilket det centrala kunnandet är i varje enskild examensdel.
 - Det är viktigt att man inom branschen har bildat sig en gemensam uppfattning om det centrala kunnandet i examen och examensdelarna.

Oppimisen tuen toimeenpanon tuki 2025-2026

- Ke 12.11.2025 klo 10.00-14.30 Oppimisen tuen hankkeiden päätösseminaari, verkkotapahtuma. Linkki tapahtumaan:
- https://tapahtumat.oph.fi/ammattillisenkoulutuksenoppimisentuen_valtionavustushankkeidenpaatostapahtuma/FI

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

Kiitos

Tack

